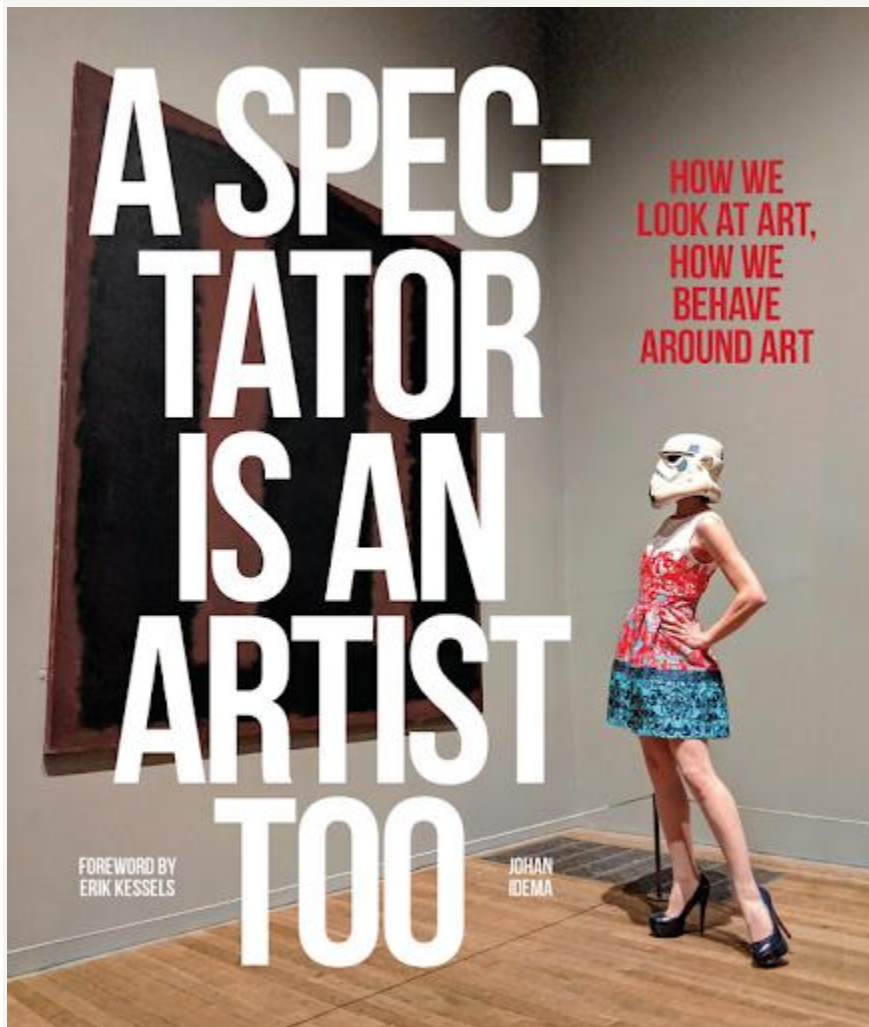

Boek 'A Spectator is an Artist too' is een genadeloze selfie van de moderne kunstrijker

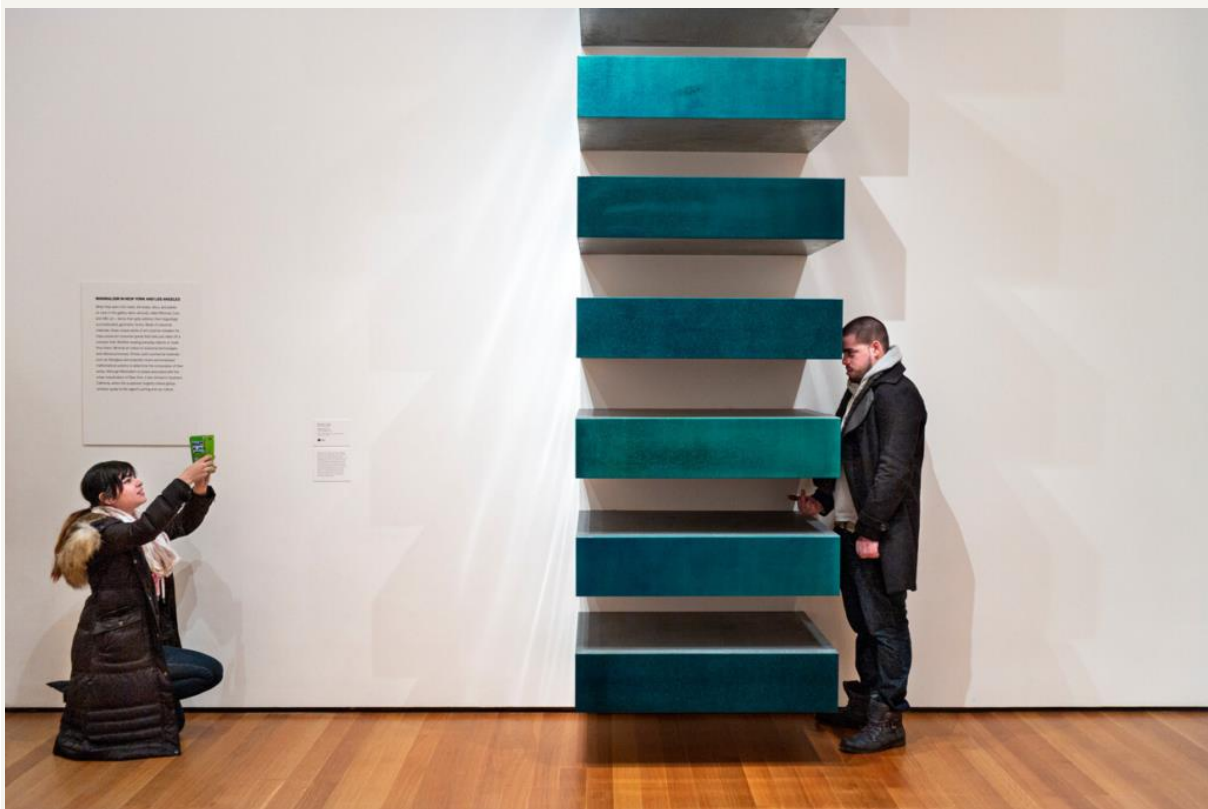
Hoe de museumbezoeker zich steeds opener en vrijmoediger gedraagt bij het ervaren van kunst wordt uiteengezet aan de hand van zestig veronderstellingen, soms boud en soms voor de hand liggend. En met meer dan tweehonderd foto's waarop bezoekers dansen, lachen, fotograferen of poseren.

Je kent ze waarschijnlijk wel van je tijdlijn op Facebook. Mensen die in Swimming Pool van Leandro Ehrlich in Museum Voorlinden staan; de een met dichtgeknepen neus, de ander zogenaamd watertrappelend, alsof ze zich onderwater in een echt zwembad bevinden. Ook een favoriet voor kunstzinnige selfies: de Infinity Mirror room van Yayoi Kusama in Museum Boijmans van Beuningen. Daar staan ze dan, midden in een oneindig wit landschap vol rode stippen. Liken en doorscrollen. Maar deze speelse, vaak melige kiekjes zijn niet zo niet zo onschuldig als ze lijken. Volgens cultureel entrepreneur Johan Idema zijn

ze het bewijs van en veranderende omgang van museumbezoekers met kunst. Dat is de strekking van zijn boek met de provocerende titel *A Spectator is an artist too* (uitgeverij BIS).

Het boek bestaat uit zestig veronderstellingen, die worden onderbouwd met meer dan tweehonderd foto's waarop bezoekers kunst intensief observeren, passief consumeren maar ook imiteren of zich ervoor fotograferen. Deze foto's haalden Idema van het internet, Instagram in het bijzonder. Bij vlagen is bladeren door dit boek als het scrollen door een insta-feed met de naam #artyselfies (kijk zelf HIER maar even of die bestaat). Het zijn dus echte bezoekers die wij zien, die protesteren tegen de kunst of zich er juist een 'onderdeel' van maken. Wat de foto's gemeen hebben is dat de hedendaagse bezoeker geen passieve kunstconsument meer is.

Rembrandt vanaf het sterfbed

Kijken naar mensen die naar kunst kijken die... afijn. Dit is een boek om te bekijken. Door te kijken naar mensen die naar kunst kijken ga je zelf ook anders naar die kunst kijken. Vergeet er vooral niet te bij te lezen, waaronder het voorwoord van reclameman, fotocurator en kunstenaar Erik Kessels. De korte teksten zijn pakkend en voorzien de fotobeelden van een verrassende context. Ondanks deze rake en bij vlagen schurende observatie blijft het boek luchtig. Onder de

noemer Take a picture – the museum as a photo opportunity staan foto's van mensen die zich springend voor een kinetische installatie laten fotograferen. What art mirrors laat zien hoe mensen zich aanpassen aan de kunst; zo zijn er bezoekers die een dubbelganger lijken van de geportretteerde en naar het museum zijn gekomen in gelijkende kledij. Of iemand die als laatste wens heeft een zelfportret van de oude Rembrandt te zien; kunstkijken op je sterfbed, het kan tegenwoordig.

Wat ze gemeen hebben, die kunstijkers die soms genadeloos staan afgebeeld in A Spectator is an Artist too, is dat ze op zoek zijn naar intensievere kunstbeleving. De museumbezoekers zijn de afgelopen tien jaar wereldwijd op een steeds nonchalantere, creatievere en soms inderdaad ook oppervlakkige of ronduit onwetende manier gaan reageren op kunst. En dat geldt niet alleen voor een nieuw soort pop-up 'musea' in stoere lege havenloodsen (Copenhagen Contemporary) of het recente drive-through museum van Boijmans in Ahoy. Ook in de klassieke Rijksmuseum of the National Gallery in Londen wordt gezocht naar persoonlijke band met kunst, of dat nou is met een selfie of van extreem dichtbij elke verfstreek bestuderen.

Conceptuele kunst en witte muren

Sterker nog, zo betoogd Idema, kunstenaars hebben de blik van de toeschouwer, van ons dus, nodig. Onze ogen zijn hun handlangers. Immers, met gesloten ogen is er helemaal geen kunst. Dat maakt het moment waarop we oog in oog staan met een schilderij, sculptuur of ander kunstwerk cruciaal, zo niet magisch. Of we ons nu geraakt, geïnspireerd voelen, stomverbaasd, verloren, geïrriteerd of zelfs tot actie geroepen – deze reacties zijn onmiskenbaar een deel van het kunstwerk. Het boek is daarom ook een ode al aan die vrijgevochten museumbezoeker.

Het is niet voor het eerst dat Idema zijn licht laat schijnen over hoe musea – evenals ook de bezoekers ervan – met de tijd mee (moeten) gaan. Vijf jaar geleden lanceerde hij het boek How to visit an art museum waarin hij 32 tips serveert aan museumbezoekers hoe zij het meeste uit hun bezoek halen. Het is met lichte toets geschreven – Hoe moet ik nou omgaan met conceptuele kunst? was een van de prangende vragen in het boek – maar de ondertoon is ernstig. "Waarom moet het altijd stil in een museum? En waarom zijn de zalen altijd wit", vroeg Idema zich af. Zijn tips hebben de museumbezoekers zich klaarblijkelijk ter harte genomen.

A Spectator is an Artist too. Johan Idema. BIS Publishers. ISBN 9789063695903. 192p, € 19,99